

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž-213/01-5

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Milana Gudelja, kao predsjednika vijeća, te Ante Potrebiće, Vesne Vrbečić, Josipa Budinskog i Zlate Lipnjak-Bosanac, kao članova vijeća, te sudskog savjetnika Ahmeda Kapetanovića, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. S. Đ., zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH, odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i optuženika podnijetim protiv presude Županijskog suda u Karlovcu od 23. siječnja 2001. godine, br. K-16/00-117, u sjednici održanoj dana 6. studenog 2001. godine, u prisutnosti zamjenika glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Mladena Pantlika,

pre s u d i o j e:

Odbijaju se kao neosnovane žalbe državnog odvjetnika i opt. S. Đ., te se potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

Pobijanom presudom Županijski sud u Karlovcu proglasio krivim opt. S. Đ., zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH, opisanog u njezinoj izreci, te ga na temelju odredbe istog zakonskog propisa osudio na kaznu zatvora u trajanju od pet godina, u koju mu se, na temelju odredbe čl. 45. st. 1. OKZRH, uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 22. rujna 1999. godine, pa nadalje.

Na temelju odredbe čl. 122. st. 4. ZKP, optuženik je oslobođen dužnosti naknade troškova kaznenog postupka.

Protiv te presude žalbe su podnijeli državni odvjetnik i opt. S. Đ. putem branitelja M. Ž., odvjetnika iz Z.

Državni odvjetnik se žali zbog odluke o kazni, s prijedlogom da Vrhovni sud Republike Hrvatske pobijanu presudu preinači u odluci o kazni, tako da optuženiku izreče kaznu zatvora u dužem trajanju.

Opt. S. Đ. pobija prvostupanjsku presudu zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i

odluke o kazni. Predložio je da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, odnosno da se preinači u pravnoj kvalifikaciji, tako da se djelo označi prema odredbi čl. 217. st. 1. toč. 3. KZRH ili da se preinači u okviru iste kvalifikacije uz primjenu odredbe čl. 33. OKZRH, te da mu se izreče blaža kazna. Ujedno je stavio zahtjev da se njega i njegovog branitelja, M. Ž., odvjetnika iz Z. obavijesti o sjednici vijeća drugostupanjskog suda.

Optuženik je podnio i odgovor na žalbu državnog odvjetnika, s prijedlogom da se odbije.

Državni odvjetnik Republike Hrvatske u podnesku od 2. travnja 2001. godine, br. KŽ-DO-488/01. predložio je da se žalba državnog odvjetnika prihvati i optuženiku izreče stroža kazna, a da se žalba optuženika odbije kao neosnovana.

U skladu s odredbom čl. 374. st. 1. ZKP, o sjednici vijeća obaviješteni su optuženik i njegov branitelj. No, branitelj optuženika M. Ž., odvjetnik iz Z., iako uredno obaviješten, nije pristupio na sjednicu, a kako se optuženik nalazi u pritvoru i ima branitelja, predsjednik vijeća i vijeće su smatrali da njegova nazočnost nije svrhovita, pa nije određeno njegovo dovođenje. Zbog navedenog sjednica vijeća je u skladu s odredbom čl. 374. st. 4. ZKP održana u njihovoj odsutnosti, a u prisutnosti zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Mladena Pantlika.

Žalbe nisu osnovane.

Opt. S. Đ. nije u pravu kada prvostupanjsku presudu pobija zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka. Suprotno njegovim žalbenim navodima, okolnost da se u izreci presude navode odredbe čl. 3. i 33. IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata, te odredbe čl. 4. st. 1. i 2. toč. A, D i G Dopunskog protokola te Konvencije, ne čini presudu nerazumljivom. Upravo protivno, činjenični opis izreke prvostupanjske presude je potpun, jer je u skladu s odredbom čl. 341. st. 1. ZKP/93. sadrži sve činjenice i okolnosti koje čine bitna obilježja kaznenog djela i o kojima ovisi primjena odredaba kaznenog zakona, kao i elemente propisane u daljnjim točkama citiranog zakonskog propisa. Kako sam zakonski opis kaznenog djela iz čl. 122. st. 1. OKZRH upućuje na pravila međunarodnog prava, nedvojbeno je da je za potpuni opis dotičnog kaznenog djela potrebno navesti odgovarajuća pravila međunarodnog prava, jer se na taj način konkretno ukazuje na protupravnost određenih inkriminiranih djelatnosti optuženika.

Nadalje, za ostvarenje bića kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH je dovoljno i samo jedna od djelatnosti navedenih u tom članku. U konkretnom slučaju djelatnosti koje se optuženiku stavljaju na teret – sudjelovanje u napadima na stanovnike hrvatske nacionalnosti, pucanje po njihovim kućama, prijetnja likvidacijom da se prisile na bijeg, uzimanje imovine iz napuštenih kuća i gospodarskih zgrada se nedvojbeno trebaju podvesti pod odredbe čl. 3. IV Ženevske konvencije. Sve one predstavljaju nečovječno postupanje, nasilje protiv života i tijela, povredu osobnog dostojanstva, uvredljive i ponižavajuće postupke. Neke od navedenih djelatnosti ujedno predstavljaju i mjere zastrašivanja, terora i pljačku, a sve su navedene kao protupravne djelatnosti u pravilima navedene Ženevske konvencije i njezinog Dopunskog protokola.

Prema tome, suprotno tvrdnji žalitelja, potpuno je razvidno u koju svrhu se citiraju pravila međunarodnog prava, jer se tek njihovim citiranjem ukazuje na protupravnost opisanih djelatnosti optuženika. Stoga nije ostvarena navedena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP.

Nadalje, optuženik nije u pravu kada u okviru iste žalbene osnove navodi da presuda nema razloga o odlučnim činjenicama. Obzirom na naprijed navedeno, djelo je počinjeno, makar se radi samo o dvije radnje izvršenja na koje ukazuje optuženik u svojoj žalbi. No, nisu osnovani žalbeni prigovori optuženika, kojim osporava da se u navedenim radnjama stječu bitna obilježja kaznenog djela koje mu se stavlja na teret. Kako optuženik u okviru žalbene osnove bitne povrede odredaba kaznenog postupka ističe da presuda nema razloga o odlučnim činjenicama, on time zapravo prigovara pravilnosti i potpunosti utvrđenog činjeničnog stanja, pa se i u okviru žalbene osnove bitne povrede odredaba kaznenog postupka treba osvrnuti na utvrđeno činjenično stanje. Slijedom toga, treba istaknuti kako je prvostupanjski sud pravilno i potpuno utvrdio odlučne činjenice, što znači i činjenično stanje. Suprotno žalbenim navodima optuženika, za svoje činjenične zaključke prvostupanjski sud je iznio valjane razloge, koje u cijelosti prihvaća i ovaj Vrhovni sud kao drugostupanjski sud.

Budući da je nesporno kako je optuženik iz napuštenih kuća i gospodarskih zgrada Hrvata uzimao i odvezio za sebe građevinski materijal, namještaj, predmete bijele tehnike, poljoprivredne strojeve, krupnu i sitnu stoku, te razne druge stvari i alat, jer je te radnje izvršenja i sam priznao, prvostupanjski sud je pravilno postupio kada je te radnje pravno označio kao pljačkanje imovine stanovništva. Pod pojmom pljačke u smislu odredbe čl. 120. st. 1. OKZRH, podrazumijeva se i oduzimanje tuđih stvari veće vrijednosti iz kuća i gospodarskih objekata, koje su njihovi stanovnici privremeno napustili, dakle, oduzimanje bez neposredne primjene nasilja. Imajući u vidu okolnosti pod kojima je došlo do oduzimanja stvari, te da su stvari pronađene kod optuženika nakon vojno redarstvene akcije "Oluja", u kojoj je i sam optuženik napustio svoju kuću i mjesto boravišta, te otišao s povlačenjem paravojnih formacija tzv. Republike srpske krajine, njegova obrana, kako je stvari oduzimao da bi ih sačuvao za njihove vlasnike, nema nikakvog utemeljenja u rezultatima dokaznog postupka. Tako je svjedokinja M. K. opovrgla tvrdnju optuženika kako mu je njezin suprug ostavio pismo da može raspolagati s njegovom imovinom. Isto tako, suprotno žalbenim navodima optuženika, prvostupanjski sud je utvrdio i iznio razloge za zaključak da je optuženik počinio i druge radnje opisane u izreci prvostupanjske presude, koje predstavljaju mjere zastrašivanja i terora, a koje su već naprijed navedene. Ispitani svjedoci su dovoljno konkretno iskazali o postupanju optuženika. Tako je svjedok I. H., osim o statusu i drugim djelatnostima optuženika iskazao da je upravo od njega zatražio da prikupi sve potpise Hrvata da bi se on (optuženik) mogao slobodno kretati selom, zaprijetivši mu (svjedoku) ako to ne učini da se u roku od dva dana svi moraju iseliti, jer da će u suprotnom dovesti pedeset Martićevaca, te da će svi Hrvati biti likvidirani. Zatim, o karakteru djelatnosti optuženika iskazao je i svjedok Petar Knežević, koji je i sam, iako je bio Srbin, morao napustiti mjesto, jer mu je žena bila Hrvatica. Njemu je optuženik u razgovoru između ostalog rekao kako Hrvati ne mogu ostati u tom mjestu – Širokoj Kuli, da ih treba sve protjerati, popaliti, a one koji ostanu pobiti. Dovoljno je konkretiziran i iskaz svjedoka M. N. koji je optuženika viđao već u početku postavljanja barikada, te da je, noseći pušku prijetio Hrvatima i pucao po njihovim kućama, govoreći da se moraju iseliti i prijeteći da će dovesti četnike iz Knina. Kako su svi ispitanii svjedoci glede optuženika iskazali da je bio glavni u selu, da su ga zvali

vojvodom, da je bio strah i trepet u selu, onda nije utemeljen žalbeni prigovor optuženika u odnosu na iskaz svjedoka M. N.

Prema tome, ne stoje žalbeni navodi optuženika kako prvostupanjski sud nije iznio razloge za odlučne činjenice, pa nije ostvarena ni daljnja bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP.

Optuženik nije u pravu ni kada ističe da je prvostupanjski sud počinio bitnu postupovnu povredu iz odredbe čl. 367. st. 3. ZKP, jer da je povrijedio njegovo pravo obrane na glavnoj raspravi. Međutim, suprotno žalbenim prigovorima optuženika, time što je odbio prijedlog obrane za ispitivanje supruge i kćerke optuženika u svojstvu svjedoka, te svjedoka M. P., na okolnosti da je on (optuženik) imovinu Hrvata uzimao da je spasi i sačuva, prvostupanjski sud nije povrijedio pravo obrane, jer, s obzirom na iskaze naprijed navedenih svjedoka, iskazi predloženih svjedoka ne bi utjecali na donošenje drugačije presude.

Nadalje, nije utemeljen žalbeni prigovor optuženika kako prvostupanjska presuda nije jasna ni u dijelu koji se odnosi na nalaz i mišljenje psihijatrijskog vještaka. Suprotno tome, iz provedenog psihijatrijskog vještačenja prvostupanjski sud je pravilno ustanovio da je optuženik dugogodišnji bolesnik i da se liječi o epilepsije koja je traumatske geneze – povrede glave na radnom mjestu 1982. godine (list 235.). Kako primjena uobičajnim psihopatologijski kriterija u vrednovanju optuženikovog ponašanja i doživljavanja tempore criminis ne daje osnovu za ocjenu redukcije njegovih sposobnosti i shvaćanja vlastitog postupanja i vladanja svojom voljom, prvostupanjski sud je na temelju nalaza i mišljenja vještaka, ipak zaključio da navedeni karakter i lokacija spomenutog moždanog oštećenja dopušta mogućnost da su njegove voljne funkcije u manjem stupnju mogle biti reducirane u značenju slabije očuvanih mehanizama kontrole, agresivnih poriva, manjkavih moralnih obzira, te emocionalne labilnosti i slično. Stoga, u odnosu na psihički profil optuženika pobijana presuda je potpuno jasna pa nije utemeljen njegov prigovor glede tog pitanja.

Nadalje, optuženik nije u pravu kada se žali zbog povrede kaznenog zakona. Suprotno njegovim žalbenim navodima prvostupanjski sud je radnje optuženika koje su se sastojale u oduzimanju imovine iz napuštenih kuća i gospodarskih zgrada Hrvata, pravilno podnio pod pojam pljačke imovine iz odredbe čl. 120. st. 1. OKZRH. Razlozi u tom smislu navedeni su već naprijed. Te radnje ne mogu se podvesti pod kazneno djelo teške krađe iz čl. 217. st. 1. toč. 3. OKZRH, jer pljačkanje imovine kao jedna od radnji izvršenja kaznenog djela ratnog zločina iz čl. 120. st. 1. OKZRH ne podrazumijeva oduzimanje imovine isključivo u prisutnosti oštećenih, već i oduzimanje imovine iz kuća i drugih objekata prognanih osoba. Zatim, o povredi kaznenog zakona može se prosuđivati samo u odnosu na činjenično stanje kako ga je utvrdio prvostupanjski sud, a ne mimo toga.

Međutim, ovaj Vrhovni sud kao drugostupanjski sud je u skladu s odredbom čl. 379. st. 1. ZKP, po službenoj dužnosti ispitao pobijanu presudu u pogledu postojanja drugih bitnih postupovnih povreda iz toč. 1. i povrede kaznenog zakona na štetu optuženika iz toč. 2. citiranog članka, te nije našao njihovo postojanje.

Budući da je optuženik u okviru žalbene osnove bitne povrede odredaba kaznenog postupka, s obzirom na karakter isticanih povreda, iznio zapravo i svoje prigovore na pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja, on tu žalbu osnovu posebno, mimo rečenog, ni ne

obrazlaže. Stoga su svi prigovori činjeničnog karaktera ocijenjeni u okviru žalbene osnove bitne povrede odredaba kaznenog postupka.

No, optuženik nije u pravu kada se žali zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja u odnosu na ubrojivost optuženika tempore criminis, jer je prvostupanjski sud na temelju psihijatrijskog vještačenja nedvojbeno zaključio da je optuženik bio ubrojiv, s time da su samo njegove voljne punkcije u manjem stupnju bile reducirane.

Konačno, ni državni odvjetnik ni optuženik nisu u pravu kada se žale zbog odluke o kazni. Suprotno njihovim žalbenim navodima Vrhovni sud Republike Hrvatske kao drugostupanjski sud je ustanovio da je prvostupanjski sud pri odmjeravanju kazne optuženiku uzeo u obzir i pravilno ocijenio sve okolnosti koje u smislu odredbe čl. 56. st. 1. i 2. KZ utječu na odluku o kazni. Naime, prvostupanjski sud je, imajući u vidu konkretne radnje izvršenja kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH koje se optuženiku stavljaju na teret i za koje je proglašen krivim, pravilno ocijenio utvrđene i u prvostupanjskoj presudi navedene olakotne okolnosti, pa je izrečena kazna zatvora u trajanju od pet godina primjerena i po stajalištu ovog drugostupanjskog suda, te će ostvariti svrhu kažnjavanja iz odredbe čl. 50. KZ u okviru opće svrhe kazneno pravnih sankcija iz čl. 6. KZ. Stoga nisu utemeljeni žalbeni prigovori državnog odvjetnika da je prvostupanjski sud precijenio značaj olakotnih okolnosti, a ni žalbeni prigovori optuženika kako ih nije u dovoljnoj mjeri uzeo u obzir, jer da se radi o posebno izraženim okolnostima, koje opravdavaju ublažavanje kazne.

Budući da je Vrhovni sud kao drugostupanjski sud, ocjenom žalbenih navoda stranaka ustanovio da ne postoje razlozi zbog kojih se prvostupanjska presuda pobija, a niti povrede zakona iz čl. 379. st. 1. ZKP, na koje pazi po službenoj dužnosti, na temelju odredbe čl. 387. ZKP žalbe stranaka je odbio kao neosnovane.

Zagrebu, 6. studenog 2001. godine

Zapisničar:
Ahmed Kapetanović, v. r.

Predsjednik vijeća:
Milan Gudelj, v. r.